

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

หลักการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยถือว่าเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นย่อมกระทบรัฐ เพราะรัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง รัฐจึงเป็นผู้เสียหายมีสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา โดยหน้าที่ในที่นี้ก็คือ หน้าที่ในการอำนวยความสะดวกธรรมนั้นเอง

การออกคำสั่งในการอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการ เป็นการออกคำสั่งภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาคัดสินคดีแล้ว ว่าจากคำพิพากษาของศาลนั้นควรที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาต่อไปอีกหรือไม่ ซึ่งในเบื้องต้นจะต้องพิจารณาก่อนว่าคดีนั้นสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้หรือไม่ หรือจะต้องได้รับการอนุญาตให้อุทธรณ์ฎีกา ส่วนความเห็นว่าจะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปหรือไม่พนักงานอัยการจะพิจารณาจากคำพิพากษาของศาล ว่าศาลได้ให้เหตุผลอย่างไรเอาไว้ในคำพิพากษา พยานหลักฐานที่ศาลใช้ประกอบในการตัดสินคดีว่ามีน้ำหนักรับฟังได้มากน้อยเพียงใด จำนวนอัตราโทษที่จำเลยได้รับในกรณีศาลพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด นอกจากนี้การสั่งคดีของพนักงานอัยการยังต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ หากสั่งให้อุทธรณ์ฎีกาต่อไปสังคมจะได้รับประโยชน์อย่างไร เช่นในกรณีคดีชื่อเสียงที่จังหวัดบุรีรัมย์ ถือว่าการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นมะเร็งร้ายต่อระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันเป็นการกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ส่วนในกรณีที่มีคำสั่งไม่อุทธรณ์ฎีกา พนักงานอัยการจะต้องสามารถตอบคำถามจากสังคมให้ได้ว่าเพราะเหตุใดจึงไม่อุทธรณ์ฎีกา โดยเฉพาะในคดีร้ายแรงที่ประชาชนให้ความสนใจ

องค์กรของอัยการที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในชั้นอุทธรณ์ฎีกานั้นจะมีสำนักงานคดีศาลสูง เป็นหน่วยงานที่เข้ามารับช่วงต่อจากอัยการประจำศาลชั้นต้น มีวัตถุประสงค์ในการกระจายอำนาจ ภายใต้องค์กร และการดำเนินคดี โดยใช้อัยการศาลสูง อัยการศาลสูงเขต มีเอกภาพในการตรวจสอบ บกการปฏิบัติงานการดำเนินคดีของพนักงาน อัยการประจำศาลชั้นต้น ตลอดจนมีศักยภาพในการคานและ ดุลอำนาจในการ ใช้ดุลพินิจของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากพนักงานอัยการเห็นว่าคำพิพากษาของศาลไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องอย่างไรก็สามารถใช้สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาต่อไปอีกได้

การอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการในฐานะทนายของแผ่นดินนั้น สามารถอุทธรณ์ได้ทั้งในกรณีที่เป็นการอุทธรณ์เพื่อให้เป็นโทษแก่จำเลย เนื่องจากพนักงานอัยการเห็นว่าจำเลยเป็นผู้ที่กระทำความผิดจริง หรืออุทธรณ์ในลักษณะที่เป็นคุณแก่จำเลย เนื่องจากเห็นว่าโทษที่จำเลยได้รับนั้นไม่เหมาะสมโดยจำเลยได้รับโทษมากเกินไปเกินสมควร เนื่องจากพนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ทนายแผ่นดิน” มิใช่เป็นเพียงโจทก์ในคดีอย่างเช่นของเอกชนที่ เป็นผู้เสียหาย ฉะนั้นหากมีข้อเท็จจริงใดที่อาจเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดี พนักงานอัยการก็ควรแถลงข้อเท็จจริงนั้นให้ศาลได้รับทราบเพื่อประโยชน์แก่จำเลยได้ รวมทั้งกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าศาลมีคำพิพากษาไม่เหมาะสมกับโทษที่จำเลยสมควรจะได้รับ โดยมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความเป็นธรรมเป็นพื้นฐาน แต่จากการศึกษานั้นการมีความเห็นเกี่ยวกับการสั่งคดีของพนักงานอัยการในการอุทธรณ์ฎีกายังไม่มีหลักเกณฑ์ที่มีความชัดเจนแน่นอน ว่าในกรณีใดพนักงานอัยการควรจะสั่งให้อุทธรณ์ฎีกา กรณีใดควรจะไม่อุทธรณ์ฎีกา ทำให้มาตรฐานในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการยังไม่เป็นมาตรฐานในระดับเดียวกันทั้งองค์กร

จากการศึกษาถึงบทบาทของพนักงานอัยการในต่างประเทศ ในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกา พบว่าพนักงานอัยการในประเทศเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบซีวิลลอว์เช่นเดียวกับประเทศไทย หรือแม้แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศในระบบคอมมอนลอว์นั้น พนักงานอัยการจะใช้วิธีเสนอความเห็นเกี่ยวกับอัตราโทษที่จำเลยสมควรจะได้รับ หากศาลกำหนดอัตราโทษเบี่ยงเบนไปจากที่พนักงานอัยการเสนอมา พนักงานอัยการก็อาจใช้สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาต่อไปยังศาลที่สูงกว่า อันเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับตัวขององค์กรอัยการเองว่าหากศาลมีคำพิพากษาต่างจากความเห็นของพนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาของศาลแล้วแต่กรณี ทำให้ความเห็นในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการมีมาตรฐาน อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบและการคานอำนาจในการใช้ดุลพินิจของศาลมิให้เป็นไปตามอำเภอใจอีกด้วย

เมื่ออัยการศาลสูงมีคำสั่งให้อุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษา ซึ่งการอุทธรณ์นั้นแบ่งได้เป็นการอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงและการอุทธรณ์ในข้อกฎหมาย โดยที่ประเทศไทยนั้นเปิดโอกาสให้สามารถอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ทั้งในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา อันเป็นการแตกต่างจากระบบของต่างประเทศที่ศาลฎีกาจะพิจารณาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ปัญหาข้อเท็จจริงจะยุติที่ศาลอุทธรณ์ สำหรับการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้นเมื่อพนักงานอัยการเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นได้ทำการพิจารณาแล้วยังไม่สมบูรณ์พนักงานอัยการก็มีอำนาจร้องขอให้ศาลอุทธรณ์ทำการเปิดการพิจารณาเพื่อวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ โดยศาลอุทธรณ์ต้องมีหน้าที่เป็นศาล

พิจารณาชั้นที่สอง จะต้องมีการค้นหาความจริง ต้องฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติ จึงต้องมีหน้าที่ซึ่งนำหน้าความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงนั้น จะต้องได้สัมผัสกับพยานหลักฐานด้วยตนเอง แต่การพิจารณาอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงของศาลอุทธรณ์ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการเป็นศาลพิจารณา ไม่มีการพิจารณาคดีโดยการสืบพยานจึงไม่ได้รับฟังถ้อยคำพยาน ไม่ได้เห็นพยานหลักฐานด้วยตนเอง เพียงซึ่งนำหน้าความน่าเชื่อถือเอาจากพยานหลักฐานที่ศาลชั้นต้นสืบเอาไว้ในสำนวน ทำให้ผิดหลักการเป็นศาลพิจารณาชั้นที่สอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ภายในสำนักงานคดีศาลสูงควรจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อรับเรื่องราวร้องเรียนจากประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี ในกรณีที่อัยการศาลสูงออกคำสั่งที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาโดยมิชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ฎีกาในคดีที่ผู้เสียหายมิได้เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในศาลชั้นต้น เพื่อรับฟังเหตุผลข้อคัดค้านของผู้เสียหาย และดำเนินการพิจารณาด้วยความรวดเร็วเพื่อมิให้เกินกำหนดระยะเวลาที่จะใช้สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา
2. ควรให้พนักงานอัยการมีส่วนในการเสนอจำนวนอัตราโทษ ที่พนักงานอัยการเห็นว่าจำเลยสมควรจะได้รับสำหรับการกระทำความผิดนั้น ๆ โดยเสนอเอาไว้ในส่วนของท้ายคำฟ้องแทนที่จะระบุเพียงฐานความผิดที่พนักงานอัยการประสงค์จะให้ศาลพิพากษาลงโทษแก่จำเลยเท่านั้น
3. จากการที่ให้พนักงานอัยการมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับอัตราโทษที่เห็นว่าจำเลยสมควรจะได้รับเอาไว้ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา จากนั้นจึงมากำหนดว่าหากศาลมีคำพิพากษาเบี่ยงเบนไปจากความเห็นของพนักงานอัยการในอัตราส่วนเท่าไรที่พนักงานอัยการเห็นว่าเป็นความแตกต่างกันในระดับที่ถือว่าพนักงานอัยการจะไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษา และกำหนดเอาไว้ว่าหากมีความแตกต่างกันถึงระดับนั้นพนักงานอัยการควรมีคำสั่งให้อุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาต่อไป ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น ที่มีหลักในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการยื่นอุทธรณ์ว่า หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย โดยอัตราโทษที่ศาลกำหนดลงไว้แก่จำเลยนั้นแตกต่างกับความเห็นของพนักงานอัยการที่ได้เสนออัตราโทษเอาไว้เกินกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ พนักงานอัยการจะมีคำสั่งให้อุทธรณ์คำพิพากษา
4. พนักงานอัยการควรปฏิบัติหน้าที่ในฐานะทนายแผ่นดิน มิใช่เป็นเพียงโจทก์ในคดี ต้องคอยอำนวยความสะดวกธรรมให้แก่ทุกฝ่าย พนักงานอัยการเป็นโจทก์ในแบบพิถีพิถันนั้น พนักงาน

อัยการจะเป็นโจทก์ในเนื้อหา คือเป็นคู่แพ่งกับจำเลยไม่ได้ บทบาทของการเป็นทนายแผ่นดิน นั้น รวมหมายถึงการเป็นตัวแทนหรือทนายของรัฐ โดยเป็นบทบาทในการตรวจสอบการทำงาน ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ให้การอำนวยความสะดวกธรรมนั้นเป็นไปในทิศทางที่ ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดุลพินิจของศาล หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยโดยเป็น โทษที่ไม่เหมาะสมที่จำเลยสมควรจะได้รับ พนักงานอัยการควรใช้สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาคำ พิพากษา ทั้งในการอุทธรณ์ที่เป็นคุณแก่จำเลยและการอุทธรณ์ที่เป็นโทษแก่ตัวจำเลย เพื่ออำนวยความสะดวก ธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งเป็นการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษและเป็นการ คำนวณอำนาจของศาล

5. การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น หากพนักงานอัยการเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ศาล ชันตันได้ทำการพิจารณามานั้นยังไม่สมบูรณ์จำเป็นต้องมีการสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติม ควรที่ ศาลอุทธรณ์จะต้องทำการพิจารณาซึ่งนำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน พนักงานอัยการ ควรมีความร้องขอให้ศาลอุทธรณ์ทำการเปิดการพิจารณาสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ที่สุดในการนำมาใช้ประกอบการพิจารณา ซึ่งบทบาทในการทำหน้าที่ของ พนักงานอัยการในส่วนนี้จะมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการทำงาน of พนักงานอัยการผู้ นั้นเองว่า ได้พอใจกับบทบาทหรือหน้าที่ของตนแล้วหรือไม่ด้วย โดยอาจจะแสดงหรือไม่แสดง ออกมาหรือพนักงานอัยการคนนั้นอาจจะไม่กระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง บทบาทของพนักงานอัยการในส่วนนี้

6. ทางด้านศาลนั้นควรปฏิบัติตามหลักการค้นหาคความจริง เมื่อศาลอุทธรณ์ทำหน้าที่ เป็นศาลพิจารณาชั้นที่สอง ศาลอุทธรณ์มีหน้าที่ต้องค้นหาคความจริงด้วยตนเอง วินิจฉัยข้อเท็จจริง เป็นยุติ ซึ่งจะต้องมีหน้าที่ซึ่งนำหนักพยานหลักฐานหาคความจริงแท้ในข้อเท็จจริงนั้น โดยได้มีการ สัมผัสกับพยานหลักฐานด้วยตนเอง มีการสังเกตต่อกับกิริยาท่าทางของพยาน ซึ่งต้องอาศัยความ ละเอียดรอบคอบเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงในคดีอาญาเป็นไปด้วยความ ถูกต้องตามหลักการทำหน้าที่เป็นศาลพิจารณา ผู้เขียนจึงเห็นควรปรับปรุงกฎหมายในมาตรา 208 (1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเดิมบัญญัติว่า “ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า ควรสืบพยานเพิ่มเติม ให้มีอำนาจเรียกพยานมาสืบเอง หรือสั่งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้น สืบพยานแล้ว ให้ส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์เพื่อวินิจฉัยต่อไป” อันเป็นการให้ศาลอุทธรณ์มี อำนาจสามารถใช้ดุลพินิจว่าจะสืบพยานเองหรือจะให้ศาลชั้นต้นสืบพยานให้ โดยแก้ไขใหม่ดังนี้ มาตรา 208 (1) ถ้าคดีมีปัญหาข้อเท็จจริง หรือศาลอุทธรณ์เห็นว่าควรสืบพยานเพิ่มเติม ในการ วินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงหรือการสืบพยานเพิ่มเติม นั้น ให้ศาลอุทธรณ์เรียกพยานมาสืบเอง